

AGRAR SIYOSAT,OZIQ-OVQAT TA'MINOTI VA XAVFSIZLIGI

*Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti To'rtko'l
fakulteti talabasi Sadullayeva Donoxon*

Annotatsiya: Ushbu maqolada agrar siyosatning mazmuni, uning qishloq xo'jaligi tizimidagi o'rni hamda oziq-ovqat ta'minoti va xavfsizligini ta'minlashdagi ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda oziq-ovqat xavfsizligini barqaror usullar asosida ta'minlash mexanizmlari, qishloq xo'jaligini rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosatining vazifalari, oziq-ovqat bozori barqarorligini ushlab turish yo'llari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, global xavfsizlik tahdidlari, iqlim o'zgarishi, resurs tanqisligi, import-eksportdagi nomutanosiblik kabi dolzarb muammolar tahlil qilinib, ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar beriladi. Maqola agrar siyosatning oziq-ovqat tizimiga ta'siri va mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi strategik yondashuvlarni o'rganishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Agrar siyosat, oziq-ovqat ta'minoti, oziq-ovqat xavfsizligi, qishloq xo'jaligi, barqaror rivojlanish, eksport-import, agroiqtisodiyot, oziq-ovqat bozori, davlat siyosati, infratuzilma, ijtimoiy himoya, resurslardan samarali foydalanish.

Аннотация: В этой статье рассматривается содержание аграрной политики, её роль в сельскохозяйственной системе и роль в обеспечении продовольственного обеспечения и безопасности. В исследовании рассматриваются механизмы обеспечения продовольственной безопасности на основе устойчивых методов, цели государственной политики, направленной на развитие сельского хозяйства, и способы поддержания стабильности продовольственного рынка. В докладе также анализируются текущие проблемы, такие как глобальные угрозы безопасности, изменение климата, нехватка ресурсов, дисбалансы между импортом и экспортом, а также предлагаются их устранение. Цель статьи — исследовать влияние

аграрной политики на продовольственную систему и стратегические подходы к обеспечению продовольственной безопасности страны.

Ключевые слова: аграрная политика, продовольственное обеспечение, продовольственная безопасность, сельское хозяйство, устойчивое развитие, экспорт-импорт, агроэкономика, продовольственный рынок, государственная политика, инфраструктура, социальная защита, эффективное использование ресурсов.

Annotation: This article covers the content of agrarian policy, its role in the agricultural system and its role in ensuring food supply and security. The study examines the mechanisms for ensuring food security based on sustainable methods, the objectives of public policy aimed at agricultural development, and ways to maintain food market stability. The report also analyzes current problems such as global security threats, climate change, resource shortages, import-export imbalances and offers to eliminate them. The article aims to explore the impact of agrarian policies on the food system and strategic approaches to ensuring the country's food security.

Keywords: Agrarian policy, food supply, food security, agriculture, sustainable development, export-import, agro-economics, food market, public policy, infrastructure, social protection, efficient use of resources.

Kirish: Hozirgi global va milliy darajadagi ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlar fonida agrar sektorda samarali siyosat yuritish, aholini barqaror oziq-ovqat bilan ta'minlash va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash davlatlar va jamiyatlar uchun ustuvor vazifa hisoblanadi. Agrar siyosat orqali qishloq xo'jaligi mahsulotlari ishlab chiqarishni ko'paytirish, narx-barqarorligini ta'minlash, resurslardan samarali foydalanish va aholining oziq-ovqatga bo'lgan haqiqiy ehtiyojlarini qondirish maqsad qilinadi. Shu ma'noda, agrar siyosat va oziq-ovqat ta'minoti hamda xavfsizligi o'rtasidagi bog'liqlik hamisha diqqat markazida bo'ladi.

Maqolada: agrar siyosat tushunchasi va vazifalari; oziq-ovqat ta'minoti va xavfsizligining ahamiyati; agrar siyosat bilan oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash choralari; muammolar va yechimlar; xulosa — ko'rib chiqiladi.

Asosiy qism

1. Agrar siyosat: tushunchasi va asosiy vazifalari

• Agrar siyosat nima?

Agrar siyosat — davlat tomonidan qishloq xo‘jaligini, shu jumladan dehqonchilik, chorvachilik, agro-sanoat kompleksi hamda qishloq joylardagi infratuzilmani tartibga soluvchi, davlat-arzonlashtirish, subsidiya, soliqlar, subsidiya, investitsiyalar va regulyatsiyalar orqali boshqaruvchi siyosatlar majmuasidir.

Agrar siyosatning asosiy vazifalari:

1. Ichki ishlab chiqarishni rag‘batlantirish, qishloq xo‘jaligi mahsulotlari hosildorligi va rentabelligini oshirish.
2. Qishloq joylarda iqtisodiy barqarorlik va ijtimoiy farovonlikni ta‘minlash, qishloq aholisi daromadini oshirish.
3. Oziq-ovqat yetishmovchiligi va narx o‘zgarishlari, oziq-ovqat bozoridagi beqarorliklardan himoya.
4. Qishloq xo‘jaligi ishlab chiqarishining barqarorligini, atrof-muhitni muhofaza qilish va resurslardan samarali foydalanishni ta‘minlash (barqaror qishloq xo‘jaligi / Sustainable agriculture).

2. Oziq-ovqat ta‘minoti va xavfsizligi: ma‘nosi va dolzarbligi

• **Oziq-ovqat ta‘minoti va oziq-ovqat xavfsizligi** tushunchasi: Oziq-ovqat ta‘minoti aholining ehtiyoji bo‘lgan miqdorda oziq-ovqat mahsulotlarini yetishtirish, yetkazib berish va ularni arzon, sifatli va barqaror holatda taqdim etishni ifodalaydi. Xavfsizlik esa — barcha aholiga, ayniqsa zaif qatlamlarga, doimiy ravishda yetarli, xavfsiz va sifatli oziq-ovqatga kirish imkonini ta‘minlash demakdir.

• Nima uchun dolzarb?

- Global aholining ko‘payishi, iqlim o‘zgarishlari, resurs cheklanishi oziq-ovqat ishlab chiqarish va ta‘minot tizimlariga bosimni oshirmoqda.
- Davlat siyosatlari va regulyatsiyalar bo‘lmasa, oziq-ovqat va oziq-ovqat mahsulotlari narxi beqaror bo‘lishi, ayrim hududlarda oziq-ovqat bo‘yicha kam ta‘minlanganlik paydo bo‘lishi mumkin.

○ Oziq-ovqat xavfsizligi ijtimoiy barqarorlik, aholining sog‘lom turmushi va mamlakat barqaror rivoji uchun muhim.

3. Agrar siyosat orqali oziq-ovqat ta‘minoti va xavfsizligini ta‘minlash mexanizmlari

1.jadval.

Quyidagi mexanizmlar orqali agrar siyosat oziq-ovqat ta‘minoti va xavfsizligini qo‘llab-quvvatlaydi:

Mexanizm / chora-tadbir	Izohi
Subsidiyalar va subsidiya tizimi	Fermerlarga urug‘lik, mineral o‘g‘it, sug‘ormasuv, qishloq xo‘jaligi texnikasi subsidiya qilinadi — ishlab chiqarish hajmi va samaradorligi oshadi.
Investitsiyalar va infratuzilma rivoji	Sug‘ormasuv infratuzilmasi, transport-logistika, saqlash va qayta ishlash inshootlari — hosil yo‘qotishlarini kamaytirib, ta‘minot tarmog‘ini mustahkamlaydi.
Qishloq xo‘jaligini modernizatsiya va barqaror usullar	Barqaror qishloq xo‘jaligi, agro-ekologik usullar, resurslardan samarali foydalanish — uzoq muddatli oziq-ovqat xavfsizligini ta‘minlaydi.
Bozor va savdo siyosati, import-eksport regulyatsiyalari	Ichki bozorni oziq-ovqat bilan ta‘minlash, narx barqarorligini saqlash, zarur hollarda importni rag‘batlantirish yoki cheklash orqali ta‘minotni muvozanatda ushlash.
Ijtimoiy himoya va qo‘llab-quvvatlash dasturlari	Kam ta‘minlangan, zaif hududlardagi aholiga oziq-ovqat yordam paketlari, subsidiyalar yoki ijtimoiy transferlar orqali barqaror ta‘minotni ta‘minlash.

4. Muammolar va dolzarb tahdidlar

✓ Iqlim o‘zgarishlari, suv resurslari cheklanishi, ekstremal ob-havo hodisalari — hosildorlikning pasayishiga olib keladi.

- ✓ Resurslardan noto‘g‘ri foydalanish va agrar ishlab chiqarishda ekologik barqarorlikka e‘tibor yetishmasligi — uzoq muddatda tuproq degradatsiyasi, suv cheklanishi, agrodiversifikatsiya yo‘qligi.
- ✓ Qishloq joylardagi kichik fermer xo‘jaliklari moliyaviy imkoniyatlari cheklangan; investitsiyalar, texnika, urug‘lik, sug‘ormasuv – kam.
- ✓ Bozor notengligi, importga bog‘liqlik, narx o‘zgarishlari, global inqirozlar oziq-ovqat ta‘minotini zaif qiladi.
- ✓ Ijtimoiy ehtiyojmand qatlamlarda oziq-ovqatga doimiy kirish imkoni yo‘qligi — oziq-ovqat xavfsizligi buzilishi.

5. Tavsiyalar va yechim yo‘llari

- ✓ **Barqaror va ekologik mos qishloq xo‘jaligini rivojlantirish:** Modern sug‘orish, agroekologik usullar, diversifikatsiya, tuproq va suv resurslarini tejoychi texnologiyalar joriy etish.
- ✓ **Fermerlarga moliyaviy va texnik yordam:** Subsidiya, kreditlar, grantlar — kichik va o‘rta fermer xo‘jaliklari imkoniyatlarini oshirish; investitsiyalar jalb etish.
- ✓ **Infratuzilma va logistika tizimini takomillashtirish:** Saqlash, transport, qayta ishlash, bozorlarga yetkazib berish tarmoqlarini rivojlantirish.
- ✓ **Bozor va savdo siyosatini optimallashtirish:** Ichki oziq-ovqat bozori barqarorligini ta‘minlash, zarur holatlarda import-eksport siyosatini muvozanatlash.
- ✓ **Ijtimoiy himoya va ijtimoiy dasturlar:** Zaif qatamlar uchun oziq-ovqat rezervlari, subsidiyalar, oziq-ovqat yetishmovchiligi holatida tezkor yordam.
- ✓ **Qishloq xo‘jaligi va oziq-ovqat tizimlarining kelajakka mos siyosati:** Yangi tahdidlar — iqlim o‘zgarishi, global inqirozlar, aholi o‘sishi —ni hisobga olgan uzoq muddatli strategiyalar ishlab chiqish.

Xulosa: Agrar siyosat, oziq-ovqat ta‘minoti va xavfsizligi — bir-biriga chambarchas bog‘liq tushunchalardir. Mamlakatda barqaror rivojlanish, ijtimoiy barqarorlik va aholining farovonligi uchun agrar siyosat orqali oziq-ovqat ta‘minoti va xavfsizligini ta‘minlash zarur. Biroq bu yo‘lda iqlim o‘zgarishlari, resurs cheklanishi, kichik fermerlar holati, bozor notengligi kabi muammolar mavjud. Ayni

chogʻda barqaror, integrallashgan siyosatlar, zamonaviy texnologiyalar va ijtimoiy himoya choralari kuchaytirish orqali muammolarni yengish va oziq-ovqat xavfsizligini taʼminlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR VA MANBALAR

1. “Agrar siyosat va oziq-ovqat xavfsizligi” — oʻquv-uslubiy majmua.
2. “Food Security” va “Sustainable agriculture” mavzulari boʻyicha xalqaro statistik maʼlumotlar va tavsiyalar.
3. “Oziq-ovqat bilan taʼminlashning ustuvor yoʻnalishlari va agrosanoat majmuasini rivojlantirish strategiyalari”. 2023.
4. Bhupenchandra, L. Devarishi Sharma va boshqalar. “Agricultural Policy and Food Security: Trends on a Global Scale and Future Trajectories”. 2024.